

12 වැනි පරිච්ඡේදය

(නවසිවර්තා පබ්බස)

“පුත්තපරං ගික්ඛවේ සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිවර්තාය ජඩ්ධිතං” ආදී වශයෙන් ඔය පෙත්වතු ලබන්නේ ධාතු මනසිකාරයෙන් ඉන්න පුද්ගලයාගේ සිතට ඇතිවෙන අදහස් පිළිබඳව යි. යම් දෙයක් එක්ක තද වුණා. ඒ තද වුණේ අහවල් කරුණ නිසයි. තදවීමට නිදහස තිබුණා. ඒ නිසා මෙ පමණ රත් වුණා. රත්වෙලා මෙ වැනි දෙයක් දැන් කෙරෙනවා, යනුවෙන් පරික්ෂණය ඉදිරියට ගෙනියනවා. එහෙම පරික්ෂණය කෙරී ගෙන යන විට බෙදී-බෙදී ඇවිත් ඔහුට පෙනෙන්නට පටන් ගන්නවා මූල ධර්මය රත් වීම බව. සෑම තැන ම තිබෙන්නේ රත් වීමක් පමණ යි. නිතර ම රත් වීම අඩු - වැඩි වෙනවා. ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් සහ හදවතෙන් රත් වීම අඩු - වැඩි වෙනවා. මේ රත්වීම ගැන මනසිකාරයේ එල්බ ගෙන සිටින පුද්ගලයාට නිරායාසයෙන් සිතක් පහළ වෙනවා, ඔය තේජේ ධාතුව නැති වුණොත් මේ ශරීරය කෙළින් නියන්ට බැරි වී වැටෙන බව. මේ තේජේ ධාතුව මත යි සියල්ල ම පණ ගන්වන ශක්තිය තිබෙන්නේ. රත්වීමේනුයි වායෝ ධාතුව ක්‍රියා කරන්නේ. වායෝ ධාතුවේනුයි ලේ ධාතුව ශරීරයේ ගමන් කරවන්නේ. වායෝ ධාතුව නැවතුණොත් මේ සියල්ල ම නවතිනවා. ඒ උණුසුම් නැවතුණ

හොත් මේ සියල්ල ම නවතිනවා. පැවැත්ම නවතිනවා, සොහොනේ දමන ලද මළ කුණක් වගේ නව සිව්විකා තත්ත්වයට පත් වෙන බව මේ පරීක්ෂා කරන්නාට පෙනෙනවා.

මේ නව සිව්විකය පිළිබඳ ව නිවැරදි ව තේරුම් නො ගත් අයගේ මතයක් තිබෙනවා නව සිව්විකය අද දවසේ භාවනා කරන්නට බැරි දෙයක් බවට, අමු සොහොනේ දමන මිනී නැති නිසා. අනුන් දෙස බලා තමන් නිවන් දකින්නට එහෙම බුදු භාමුදුරුවෝ වදරා නැහැ. තමන් දෙස බලල යි නිවන් දකින්නේ. තවත් ප්‍රශ්නයක් ඔහන මතු වෙනවා. රාග වර්තයාට දීලා තිබෙනවා පිළිකුල ඇති කරන දේවල් තමාගේ හිතට පෙන්වලා තමාගේ සිතේ රාගය නැති කර ගන්නට. ඒකට වෙනම අර විධියේ නිමිත්තක් බලන්නට වෙනවා. ඒක නිවන් දකින්නට නො වෙයි. වැඩි කැල්ල කපා දමන්නට යි. වැඩි කැල්ල රාගය යි. එ වැනි අවස්ථාවක් සිරිමා නගර ශෝභිතියගේ මළ මිනියෙන් පෙන්වලා තිබෙනවා. එය කාමුක වේතනාවක් හටගත් අසරණ හිඤ්චක් බේරා ගැනීමට යි, එ වැනි අවස්ථාවක ප්‍රයෝජනයට ගන්නේ. එය නිමිති කර ගෙන බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනාවක් කලා මේ දර්ශනයට හසුවෙන දෙයෙහි පිටින් පෙනෙන දෙය ඇතුළත නැති බව පෙන්වමින්. අර හිඤ්චට එය වචනයෙන් පැහැදිලි කලාට වටහා ගන්නට බැරි කරම ශක්තියකුයි තිබුණේ. ඒ නිසා, නිදසුනක් පෙන්වන්නට ම වුණා. මේ වැඩි හරිය කපන්නට යි ඒවා අවශ්‍ය. නව සිව්විකය ප්‍රයෝජනයට ගන්නේ වැඩි හරිය කපන්නට නො වෙයි. තිබෙන ප්‍රමාණය කපන්නට යි.

දැන් මෙ ාන නව සිව්විකා වශයෙන් පෙන්වන විට තමාගේ පණ ඇති සිරුරක් ආශ්‍රය කරමින් පණ නැති සිරුරක් ගැන කපා කරන විට එයාට පෙනෙන්නේ කුමක් ද ? ශරීරයේ මේ උෂ්ණත්වය අඩු වූ විට මරණය සිදු වෙනවා. එහෙම දින එක දෙක පසු වෙන විට සීතල වෙලා ඉදිමිලා නිල් වෙලා යන තත්ත්වයක් ඇති වෙනවා. එ විට මේ සියලු ම අයිතිවාසිකම් ඉවර යි. මෙ තැනට සිත වැටුණු කෙනකුට තමන්ගේ යම්කිසි වර්ත ගතියක් තිබුණා නම්, ඒ වර්ත ගතිය කම්පනය කරන වෙලාවක් මේ අවස්ථාව. “මගේ අසවල් අය සිටියා. අසවලා බොහොම හොඳ යි-හිතවත්. අහවල් වස්තුව, දේපල මට තිබුණා” යනුවෙන් සිතින් අල්ලාගත් දේවලට මරු පහරක් වදින අවස්ථාවක් මේ. මේ පහර වැදුණේ නැත්නම්

විදර්ශනාව) සාර්ථක නැහැ. එ නැතදී අර පහර වදින්නට ම ඕන. දැන් මේ මැරිලා, නිල් වෙලා, ඕනෙකු ගලන කෙනාට කෝ දේපල? කෝ දරුවෝ? කෝ හිතවත්තු? නමාව ම නමා පෙන්වන වේලාවක් මේ. නමාව මෙ පමණ බලාපොරොත්තු තිබුණා. කෝ දැන් ඒ බලාපොරොත්තු? මළවුන්ගෙන් නැගිටලා බලන්නා වගේ අවස්ථාවක් මෙය. දැන් තමන්ට කිසිවක් අයිති නැහැ. එ නැතදී ඒ ප්‍රශ්නවලට එයා පිළිතුරු දෙන්නට ඕන. මේ අවස්ථාවේදී එයා ඒක ප්‍රයෝජන ගන්නට ඕන. තේපක්ක ප්‍රඥාව කියන්නේ ඒකට යි. ඒක ආශ්‍රය කරමින් ඒකෙන් ගන්න නියම ප්‍රයෝජනය ගත යුතු යි.

රිළඟ අවස්ථාව ඉදිමිලා සැරව ගලන හැටි, පුපුරන හැටි, සතුන් කන හැටි, ඇට කටු විසිරෙන හැටි, ආදී වශයෙන් සිහි කරන්නට අවශ්‍ය යි. දැන් තමාගේ හැඩය වත් නැහැ. තමාගේ ඇට සැකිල්ල කියල වත් කියන්නට බැහැ. ඇට කියල ගොඩක් විසිරිලා. මේක සම්පූර්ණ රැවටිල්ලක් නේ ද කියා වැටහෙනවා. කලින් අරගෙන තිබුණු අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අදහස ඉවත් වෙලා යනවා. හොඳින් අවබෝධ වෙනවා. ධාරණය ශක්ති සම්පන්න වෙනවා. කොන්ක්‍රීට් දැම්මා වගේ හොඳ උදව්වක් ඒකෙන් ලැබෙනවා. දැන් ඇටත් විසිරුණු ශිසා තව මිනිසකුගේ ඇටත් සමඟ කලවම් වෙලා, කාගේ ඇට ද කියා තෝරන්න බැහැ. ඒ නිසා ජේම්ස් අයියට සයිමන් අයියත් සමඟ සණ්ඩු වෙන්ට බැහැ. එහෙම කලවමක් මේ ලෝකේ තිබෙන්නේ. මට පරිහරණයට පමණ යි මේ ලෝකයේ අයිතිය තිබෙන්නේ. ස්ථිර වශයෙන් මගේ යි කියන්න බැහැ. ගිනි කකා හිටිය කෙනා නාලා දෙට්ට එන්න වගේ යි, මේ අදහස සිතට ආ විට දැනෙන වින්දනය. ඒ මානසික මට්ටම සිතට දැනුණු විට සැහෙන ප්‍රබෝධයක් ඇති වෙනවා. මා මේවා ගැන පුදුම බැඳීමකින් සිටියා. දැන් මට පෙනෙන්නේ මේ සියල්ල ම ලෝකෙට අයිති දේවල් හැටියට යි. ලෝකේ ජීවත් වෙන පුද්ගලයාට පුළුවන් ඒවා ඒ වේලාවට පරිහරණය කරන්නට. අපි දුක් විදින්නේ මේ සියල්ල අයිති කර ගන්නට ගිහිල්ල යි. මේ විධියේ පෙරළියක් සිතට එන තුරු සිතේ තිබෙන දුක් විදින මුළු ශක්තිය නැති කරන්නට බැහැ. මේ ලෝකය කාටත් අයිති යි. අහවලා කියලා හිමිකාරයෙක් නැහැ. පරිහරණය කරලා යන්නට පුළුවනි. මා මේ හදගෙන තිබෙන එකක් පරිහරණය කරලා, දමලා යනවා.

මට සැප විදීම සඳහා අරක යි, මේක යි, සෑම දෙයක් ම ඕනෙ යි කියල යි කලින් සිතාගෙන සිටියේ. ඕනෙ යි කියන එක සම්පූර්ණ මුළාවක්. මම කො තරම් ඕන කමකින් ද මේ ජීවිතය පරිස්සම් කළේ, රැක්කේ ? මා බලා සිටියදී ම මස් ටික දියවුණා. ඕපස් වැගිරුණා, කටු විසිරුණා. කටුත් කලවම් වුණා. දැන් තෝරන්නටත් බැහැ. දැන් මොනව ද මේකේ තිබෙන්නේ ? සාධාරණ අවබෝධයකිනුයි මේ පිළිගැනෙන්නේ. ලෝකය සිතින් අත් හැරෙන්නේ, අහක බැලෙන්නේ. ලෝකය බොරුවක් කියල හිතන අවස්ථාව යි ඔය. ඔය අවස්ථාවට සිත පත් වුණොත් සිතේ ඇති වෙන සැපය මෙ පමණ යි කියලා කියන්නට බැහැ. සිතේ තිබුණු තද බරක් නැති වෙනවා. ලෝකෙ ම තිබුණු සියල්ල ම අල්ලගෙන ඉඳලා ඒක අත හැරපුවහම ලැබෙන සුවය. ලොකු සැහැල්ලුවක් එයාට දැනෙනවා. නව සිවිලිකය මෙනෙහි කිරීමෙන්, සිදු වෙන්නේ ලොකු සැපයක් විදීමට පුළුවන් වීම යි. නව සිවිලිකය පිළිබඳ සුල මුල යි ඔය විග්‍රහ වුණේ.

ධාතු මනසිකාරය ළඟට සිවිලිකය දැමීමේ හේතුව දැන් පැහැදිලි වෙනවා. ජීවිතයේ පැවැත්මේ මුල ධර්මය පිළිබඳ ව ශක්තියත්, ඒවා අරගෙන වැඩ කරවන සැටින්, ඒ වැඩ කරවන තැන්වල ඇති විවිධත්වයත්, ඒ වැඩ කරවපු වස්තුවක සම්පූර්ණ අභාවයත් තමාට පෙනෙනවා. ඒ අභාවය දකින විට ලෝකයෙන් ම තමාට ගැලවෙන්නට රුකුලක් වෙනවා ඔය අවස්ථාව. රාගී ගතියට එක විට පහරක් වදින වෙලාව යි මෙය. මුළු ලෝකය ම එයාට එපා වෙනවා. මේවායේ තිබෙන බොරුව වැටහෙනවා. මම ජීවත් වෙන්නේ තේජේ ධාතුව පදනම් කරගෙන යි. තේජේ ධාතුව නැති වුණොත් වෙන්නේ මේක යි. කාගේ වත් දෙයක් බලා නො වෙයි, මට සිදුවෙන දෙය වටහා ගන්නේ. මට ඕකේ කැමති වෙන්න දෙයක් නැති බව මාව ම බිඳ දමලා පෙන්වන්නට ඕන. තුන් දවසක් ගිය තැන ඉදිමෙනවා, කුණු වෙනවා, ඕජා ගලනවා. අන්තිමේදී ඇටවලින් වත් සොයන්න බැහැ කාගේ ඒව ද කියලා. මේ විද්‍යාව යටතේ දැනෙනවා උෆ්ණය අඩු වෙන විට කුණු වෙන ගතිය වැඩි වෙන බව. ඕකට කාගෙවත් සිරුරක් බලා වැඩක් නැහැ. තමාට වෙන දේ තමා දත යුතු යි. අමු සොහොන් ම ඕන නැහැ. එ නැනට ගියොත් භාවනා කරන්නට ලැබෙන්නේ නැහැ. ඒවාට ගිහිල්ලා භාවනා කරන්නට විශේෂ

ආරක්‍ෂක විධිවිධාන සහ විෂ බීජ නාශක යොදන්න වෙනවා. බාහිර ශරීර දෙස බලා, වරද්ද ගත් ඒවා ගැන අවබෝධයක් ලබන්ට යි අමු සොහොනට යන්නේ. මේ නව සිව්චිකයෙන් කරන්නේ ඒක නො වෙයි. මේ ධාතු හතර මත ඉදගෙන බලන ක්‍රමයක්. ඒ මත ඉදගෙන දෙන නිගමනය යි මේ නව සිව්චිකයෙන් දෙන්නේ. අපේ සිතේ සෑම දෙයක් ම ආශාවෙන් අල්ලන ගතිය යි තියෙන්නේ. ආශාවෙන් අල්ලන්නේත් අදට නො වෙයි. කලකට නියා ගන්ට යි. ඒවා තබා ගන්නා ගතිය යි කඩන්න ඕන. භංගලා තබා ගන්නා ගතිය යි අස් වෙන්න ඕන. මගේ නො වේ ය යන අදහස සිතට ආවෘත අනාගත බලාපොරොත්තු නැති වෙනවා. අනාගත බන්ධනය යි අත හැරෙන්නේ. ඒ ලැබුණු දෙය පරිහරණය කළා, ඉවර යි. එ විට සිත සැහැල්ලු යි. තිබුණ විශාල බරක් නැති වුණා. කොහු පොට්ටනියක් කර ගහගෙන ඉඳලා බිම තිබ්බා වගෙ යි. සිතේ බර සැහැල්ලු නුණොත් විදර්ශනාව නැහැ.

විවාහ ජීවිතයක් ගත කරන කෙනෙක් ඔය අවබෝධය ලැබුණ දට ගේ ඇතුළේ සිට මේක පරිහරණය කරනවා. එහෙම හොඳ යි ! කොහොමත් හොඳ යි ! ජීවත් වෙන කල් නේ ? මේ ඇත්තා මගේ ද? නැහැ. මගේ කටු ටික වත් මගේ නො වේ නම්, මේ ඇත්තා මගේ වෙන්නේ කොහොම ද ?

ලොවුතුරා බුදුවරු වැඩ වසන සමයේදී නම් වරිතය දෙස බලා මේ මේ නිමිත්ත ආශ්‍රය කරලා භාවනා කරන්ට කියනවා. අද අපිට ඒ ක්‍රමය නැති ව ගියා. නමුත්, වරිතය සොයා ගැනීමට ක්‍රමයක් තිබෙනවා. මේ භාවනාව ආරක්‍ෂා කරනවා. එහෙම කරන කොට එයාට දැනෙනවා, සිත නිරන්තරයෙන් ම පනින බව. තේරුමක් නැති දේවලට පනිනවා. විතක්ක වරිතය යි ඒ. එයාගේ වරිතය ඒක ම නො වෙන්නට පුළුවනි. නමුත්, එහෙම වෙන කොට ඒක නැති කර ගන්ට ඕන. සිතේ විකෂිප්ත බව නැති කරන්ට ඕන. හිතට හුරුව නැති බව යි වෙලා තිබෙන්නේ. ඒ නිසා, ආශ්වාස, ප්‍රශ්වාස දෙස බලන්ට ඕන. එ විට ඒකට තුඩු දෙන හිතේ ඒ සටහන හැඳෙන තුරු මෙන්ත හුස්ම ඇතුළු වෙනවා, මෙන්ත හුස්ම පිට වෙනවා කියා හිතන්ඩ වෙනවා. ඒක හිත දෙස බැලීම නො වේ. හිත එ වැනි තත්ත්වයකට හුරු වෙන තුරු එතන ම තබලා පුරුදු වෙනවා. ඒක යි සමථ භාවනාව. සමථ ක්‍රමයට අයිති ආනාපානය කරන්නේ ඒ විධියට

යි. විදර්ශනාවට අයිති ආනාපානය කරන්නේ දැනෙන දෙය දනිමින් සිටීමෙනු යි.

සිත විතක්කයෙන් නිතර පනිත ගතිය නතර කරන පාලන ශක්තියක් මනෝධාතුචේ ඇති වෙනවා. නමුත්, පස් කම් සැපතෙහි නා නා විසිතුරු දේවල් සිතට එනවා. එ විට තව වර්තයක් එළියට ඇවිත් බව වැටහෙනවා. ඒකට පිළිකුල් බව මෙනෙහි කරන්නට ඕන. අසාර බව, වැඩකට නැති බව, ඒක සිතට දැනෙන කල් මෙනෙහි කිරීම අවශ්‍ය යි. එ විට ආශා කරන ගතිය නැති වෙනවා. තමන් විසින් අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රමය තමන් ම දැන ගන්නට ඕන. නිවන දකින්න උපකාර වෙන ධර්මයේ ප්‍රධාන ධර්ම ස්වභාවය යි තේපක්ක ප්‍රඥාව කියන්නේ. දැන් ක්‍රියා සංවිධානය නවත්වන හැටිත් පෙන්වනවා. නව සිව්ඵකයට පත්වෙන හැටිත් පෙන්වනවා. යමක පැවැත්මක් රඳවන්න ක්‍රියා කළ යුතු ආකාරයක් තිබෙනවා. පැවැත්ම නැති කරන්න ක්‍රියා කළ යුතු ආකාරයක් තිබෙනවා. පැවැත්ම හඳුන එකෙන්ම යි පැවැත්ම නතර කිරීමටත් ක්‍රියා කරන්නේ. පැවැත්ම රඳවන්නේ නැති තත්ත්වයට හැරවීමට අතින් පැත්තට ක්‍රියා කරන්නට ඕන. මෙයින් පෙන්වන්නේ සසර ගමනත්, නිවනත් යන දෙක යි. යමෙකුගේ සැණ සම්පත්තිය යම් ප්‍රමාණයකට ද තිබෙන්නේ, ඒ ප්‍රමාණයට ලෝකය පිළිබඳ ව ඔහු තේරුම් ගන්නවා ඇති. ලෝකය පිළිබඳ ව විචරණයකුයි මේ බුදු දහමේ තිබෙන්නේ. සිතේ තිබෙන්නේත් පයච්චි, අපේ, තේජේ, වායෝ යන මේවා යි. සිරුරේ පැවැත්මත් පයච්චි, ආපේ, තේජේ, වායෝම යි. හිත හැදුණේත් ඔය නීතිය යටතේ යි. සිරුර හැදුණේත් ඔය නීතිය යටතේ යි.

සිත තද වෙන හැටිත්, තදවුණු විට රත් වෙන හැටිත් තද වීම අඩු කරමට රත්වීම අඩු වෙන බවත් මහා භූත භතරෙන් පෙන්වනවා. සිත පිළිබඳ පරීක්ෂණ පවත්වලා ප්‍රත්‍යක්ෂයෙනුයි මෙය දැන ගත යුත්තේ. නැත්නම් එයින් ප්‍රයෝජනයක් වෙන්නේ නැහැ. ජීවිතය කුමක් ද කියලා දැන ගන්නටම යි ක්‍රියා දෙස බලන්නට යි කීවේ. සිතෙන් ස්පර්ශ කරමින්, සිතෙන් විචරණය කරමින් ඒවා දැන ගත යුතු යි. මේ නැත මොකක් ද මේ පෙන්වන්නේ ? ඒ පුද්ගලයාට ම අවබෝධයක් එනවා මෙනත පවතින්නේ මෙන්ත මේ දෙය බව.

පයවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ නිසා සිත හැදෙනවා. ඒ හැදෙන සිතේ අර්ථවත් පැවැත්මත් තිබෙනව ද ? අර්ථවත් ක්‍රියා ගොඩක් ද? කුමක් ද මෙකේ අර්ථය ? කිසි ම නැහැ අර්ථයක්. සිදු වෙන දෙය එක්ක පැවැත්ම රැඳෙනවා. ඒ සිදු වීම් ඇතුළත තවත් පීඩා විඳීමට සමත් දෙයක් රැඳෙනවා, නො දන්නා කම නිසා. මුළු ජීවිතය ම ගිනි ගොඩක් විධියට පවතිනවා. තේරුමක් නැති වැඩක්. ඒවාට හිමි වෙලා, සින්තක්කර වෙලා, භාර වෙලා තිබෙන වැඩය කුමක් ද? දුක් විඳීම පමණක් හිමි කර ගෙන දුක් විඳිනවා. මට ඕන දුක් විඳින එක තවතවන්ට ද ? පවත්වන්ට ද ?

මේ ලෝකේ කිසිවක් එක්ක සම්බන්ධ කම් පවත්වන්ට යම්කිසි ශක්තියක් තිබුණා නම් මේ විධියට සිතන විට ඒ ශක්තිය ඒ ප්‍රමාණයට සැහැල්ලු වෙනවා. වගකීමත් අයිත් වෙනවා. වග කියන්ට දෙයක් නැති ව යනවා. මේ දැනීම, වැටහීම, අවබෝධය ආවට පස්සේ ඊළඟට හැදෙනවා මම් මේකෙන් බේරෙන්නට කළ යුතු ක්‍රියාමාර්ගය කුමක් ද කියලා අදහසක්. එය සෙවීමේ අදහස යි. යම් ප්‍රදේශයක මහා විෂම සත්තු ඉන්න බව දැන ගැනීමට ලැබුණොත් ඒ ප්‍රදේශයෙන් අයිත් වෙන්ට බලනවාක් මෙන් මේ සංසාරයෙන් බේරෙන්න ක්‍රමයකුයි සොයන්නේ. ඊට වඩා ඤාණවත්ත ක්‍රමයක් නැති බව වැටහෙනවා. ඊට පසුව යි වේදනානුපස්සතාවට සිත යොමු වෙන්නේ, අවදි වෙන්නේ. මේ සේ කරන තැනැත්තාගේ විසඳුමට වැටෙන්නේ කුමක් ද ? මේකේ නා නා තරාතිරම් තිබෙනවා. ඒවා කොහොම ද එන්නේ කියලා තේරුම් ගන්නට ඕන. පයවිය මුල් කරගෙන උපදින එකෙ යි වේදනාව තිබෙන්නේ. වේදනාව එන්නේ රත්වීමෙන්. රත්වෙන හදි බල බලා හේතුව සොය සොයා ඒ තැන් ගලවන්ට ඕන. ක්‍රියාව යි තිබෙන්නේ. වේදනාව මතු කර දෙන එකට යි ක්‍රියාව කියන්නේ. ක්‍රියාවල් සමග යි වේදනාව තිබෙන්නේ. ඒ නිසා, ක්‍රියාවල් සමග ම බලන්ට වෙලා තිබෙනවා. ක්‍රියාවලින් මතු කරලා දෙන වේදනාවල් බලන්ට ඕන. යම්කිසි ශූන්‍ය තේජෝ ධාතුව වැඩි නම් එතන වින්දනය වැඩි යි. තේජෝ ධාතුව අඩු නම් එතන වින්දනය අඩු යි. සිතේ පැවැත්ම තිබෙන්නේ තේජෝ ධාතුව මුල් වෙල යි. තේජෝ ධාතුව මුල් නො වී කිසි ම තැනක පැවැත්මත් හැදෙන්නේ නැහැ. පැවැත්ම හැදෙන එක කොයි කාටත් සාධාරණ යි. තේජෝ ධාතුව මේ තැන

සිතටත් අයිති යි, සිරුරටත් අයිති යි. සිරුරේ තිබෙන තත්ත්වය සිතට ආරෝපණය වෙන විට, සිරුරේ තත්ත්වය දැන ගන්නේ වේදනාවෙන්. නමුත්, ඒක විශ්ලේෂණය කළේ නැහැ. දැන් මේ වේදනාව වෙනම ම විශ්ලේෂණය කරන්නට යි හදන්නේ. වේදනාව ආපු හැටි තෝරලා බලන විට අර පට්ඨි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝවලදී ක්‍රියා කළ නීතියම යි මෙ. තැනත් පෙන්වන්නට වෙලා තිබෙන්නේ. මේක මෙ පමණ තද වුණු නිසයි මේ රත්වීම ආවේ. ඒ රත් වූ තරමට යි මේ වේදනාව දැනුණේ. තද වීම වැඩි වුණේ ඇයි ? තද වීම වැඩි වීමට ඉඩ කඩ තිබුණා. ඒ නිසා රත් වුණා. බුරුල් වුණේ මොක ද ? තද වීමට තිබුණ ඉඩකඩ වැහුව නිසයි. ආපෝ ගතිය නැති නිසා රත්වීම වැඩි වුණා. ඔන්න ඕක පොතේ තියෙනවා.

මේ අය පිත්තට පුළුවනි ඔය සියල්ල ම මා දන්නවා කියලා. මා දන්නේ නැහැ. දන්නවා කියන්නේ මේ දැනීම සමඟ මගේ සිතුවිලි මිශ්‍ර වෙලා පහළ වෙනවා නම් පමණ යි. මගේ ජීවිතය ඇතුළෙන් ම මට ම දැනෙන්නට ගන්නවා නම්, ඒ දැනීම සමඟ සිතුවිලි මිශ්‍ර වෙනවා නම්, මේ හේතුවට අනුව මේ ඵලය ආ බව දන්නවා නම්, මම දන්නවා කියලා හිතන්නට පුළුවනි. නමුත් මම දන්නේ කියවන්නට පමණ යි. අපි දන්නවා කියන්නේ කියවලා තිබෙනවා, පාඩම් තිබෙනවා, අහල තිබෙනවා, කියන එකට යි. දැනීමට නො වෙයි. අපි වචන පරිහරණය කරන්නේ ඔහොම යි.

හේතු ඵලයන්ම යි මේක තේරුම් ගන්නේ. මේ හේතුවෙන් මේ ඵලය දන්නා. මේක හැදුණේ ඒ හේතුවෙන්. නැති වෙන්නෙන් ඒ හේතුවෙන්. නමා දෙස බැලීමෙන්ම යි මෙය අවබෝධ කර ගන්නේ.

(කායානුපස්සනාව නිමි)

* * *